

εἰς τὸ ἔθνος, ἐπιτρέπεται παντὶ πολίτῃ ὅπως ἐξετάζῃ τὰ κατ' αὐτὸν εἴτε ἐν ὑγιείᾳ, εἴτε ἐν νόσῳ διατελοῦντα. Καὶ ὡς πολίτης, καὶ ὡς ἱατρὸς di vecchia scuola ἀκολουθῶ τὰ τῆς νόσου τοῦ μεγατίμου τούτου ἀνδρὸς, καὶ εὕρισκω ὡς ἐκ τοῦ τηλεγραφήματος πρὸς τοὺς ἐν Παρισίοις καὶ Βιέννῃ πρωτοστάτας ἱατροὺς, ὅτι ὁ Κουμουνδούρος ἐκ μὲν τῆς πρώτης αὐτοῦ νόσου τῆς πνευμονίας ἐθεραπεύθη, πάσχει δὲ σήμερον ἐκ νέας νόσου, τῆς «πυαιμίας» τοῦτέστι τῆς εἰσπηδήσεως τοῦ πύου εἰς τὸ αἷμα. Τὸ πῦον αὐτὸ προήλθε ἐξ ἀποστήματων τῆς κοιλίας, τὰ δὲ ἀποστήματα ἐγεννήθησαν ὡς ἐκ τῶν ὑποδοριῶν ἐνέσεων ἐξ ὑδροβρωμικῆς Κινίνης τὰς ὁποίας οἱ ἱατροὶ ἐνήργησαν κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ νόσον. Ὡς συμπέρασμα τούτου ἔπεται, ὅτι ἐάν κατὰ τὴν πρώτην νόσον οἱ ἱατροὶ δὲν ἐνήργουν ὑποδορεῖν ἐνέσεις ἐξ ὑδροβρωμικῆς Κινίνης, ἀποστήματα εἰς τὴν κοιλίαν δὲν θὰ ἐγένοντο, ἀπορροήσεις πύου δὲν θὰ ἐπύρχοντο, καὶ ὁ Κουμουνδούρος σήμερον ἀντὶ τὰς πνέει τὰ λοιπὰ πρὸς θλίψιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἅπαντο, θὰ εὕρισκτο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Κοινοβουλίου κεραυνοβολῶν τὰ οἰκονομολογικὰ τοῦ κ Καλλιγᾶ.

Ὡς ἀρχαῖος λοιπὸν Ἀσκληπιάδης καὶ ὡς πολίτης εὕρισκομαι εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐρωτήσω διὰ τῆς ἀξιοτίμου ἐφημερίδος σας τοὺς θεραπεύοντας τὸν Κουμουνδούρον ἱατροὺς, τὸ ἐξῆς:

Κατὰ τὴν πρώτην τοῦ νόσου ὁ Κουμουνδούρος, δὲν ἐλάμβανε τὰ φάρμακα διὰ τοῦ στόματος, ὥστε ὑποχρεώθησαν ὑποδορεῖν;

Τὰς ὑποδορεῖς ἐνέσεις ἐνήργησαν ἀκολουθοῦντες τὴν ἱατρικὴν μόδα; ἢ ἐνεκα κατεπειγουσῆς ἀνάγκης, μὴ ἐπιτρεπούσης βραδύτητα ὡς εἰς κακοήθεις πειρετοὺς καὶ τὰ τοιαῦτα;

Δὲν ἐγνώριζον ὅτι ἡ κρᾶσις τοῦ Κουμουνδούρου ἦτο τοι-

αὕτη ὥστε δὲν ἐπέτρεπε τὴν ἐφαρμογὴν ὑποδοριῶν ἐνέσεων καὶ μάλιστα ἐκ Κινίνης; καὶ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ προέλθωσι τ' ἀποτελέσματα;

Ἐκτὸς τούτων ἐρωτῶμεν τὸν κ. Χρηστημάνον, ἱκανώτατον χημικόν. Ἐάν ἡ Ὑδροβρωμικὴ Κινίνη διαλυθῇ εἰς διάλυσιν κιτρικοῦ ὀξέος μένει αὕτη ὑδροβρωμικὴ, ἢ ὑφίσταται παραλλαγὴν τινα;

Ἐρωτῶμεν τέλος τὸν κ. Γ. Ζαβιτσάνον ἐντρίβεστατον περὶ τὰ φαρμακευτικὰ νὰ μᾶς εἴπῃ. Τὸ διάλυμα τῆς ὑδροβρωμικῆς Κινίνης εἰς τὸ Κιτρικόν ὀξύ, εἶνε κατάλληλον, εἶνε ἀρμόδιον, εἶνε πρέπον, διὰ τὴν χρῆσιν τῶν ὑποδοριῶν ἐνέσεων; Δὲν δύναται τοῦτο νὰ φέρῃ βλάβην;

Μετὰ τὴν ἀπάντησιν εἰς τὰ ἐρωτήματά μου ταῦτα ἡ ἐπανέλθω.

Γιατροὺς.

ΤΟ ΜΗ ΧΑΝΕΣΑΙ ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ

Ἐν Πάτραις, τὴν 15 Ἰανουαρίου 1883.

Μὲ παρὰ πολὺ ἐνδιαφέρον ἀνεγνώσθη ἐνταῦθα ἡ ἐν τῷ Μὴ Χάνεσαι δημοσιευθεῖσα ἐκθεσις τῆς ἱατρικῆς ἐπιτροπῆς Ἀθηῶν περὶ τῆς καθαριότητος τῆς πόλεως, μετὰ φοίκης δὲ βλέπωμεν τὴν ἀκηδεῖαν τῶν ἀρχῶν περὶ τοῦ. σπουδαιότερου ζητήματος ἥτοι τῆς υγιείας τῶν πολιτῶν ἀλλ' εὐτυχῶς ἡ δημοσιογραφία αὐτὸς ἐφύσα φωνήν, εἰσακούεται, καὶ ἐπέρχεται διόρθωσις εἰς τὰ κακῶς κείμενα ἂν ὅχι εἰς ὅλα, τοῦλάχιστον εἰς μερικὰ, ἡ δημοσιογραφία χρησιμεύει ὡς ὁδηγὸς τῆς ὑπνωττούσης ἀρχῆς· ἀλλ' ἐνταῦθα ἰδίως ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Πατρῶν δὲν χαπαρίζουν, κατὰ

ἡσθάνθη ἐντός της. Φεῦ, ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ, πᾶς βράχος ἦτο ἄφωνος θεατὴς τῆς ἀγνῆς ἐκείνης εὐτυχίας. Ἐν τῇ παραλίᾳ ταύτῃ, πᾶν κύμα ἦτο ἄλλος μάρτυς τῆς σεπτῆς ἐκείνης ἀθωότητος. Καὶ τί ἡδύνατο ἡ Αὐγούστα νὰ πολολογηθῇ πρὸς τοὺς ἀφώνους τούτους μάρτυρας; Καὶ πῶς ἡδύνατο νὰ σιγῇ πρὸς τοὺς ψιθυρίζοντας τούτους καταμηνυτάς; Τίς ἡδύνατο ν' ἀντεῖπῃ; Οὐδὲν, ἐτιώπησε. Καὶ διότι ἐσιώπα, καὶ δὲν ἐτόλμα νὰ λαλήσῃ, ἦτο ἐπόμενον ὅτι ἐμελλε νὰ συμβῇ ἔκρηξις ἐν αὐτῇ. Ἡ ἔκρηξις αὕτη ἦτο ἄφρευκτος. Ἡ ἔκρηξις αὕτη συνέβη.

Τοῦ λοιποῦ ἡ Αὐγούστα περὶ οὐδενὸς ἐμερίμα πλέον. Ἦρκει ὅτι ἦτο καταδικασμένη νὰ ζῇ, σύρουσα τὸ ἄλγος τοῦ βίου, ὡς θύμα ὅπερ ἐζήτει μέρος ἵνα θάψῃ, μέρος μὴ φωτιζόμενον ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Διότι δὲν εἶχε σμοῖραν εἰς τὸν ἥλιον, κατὰ τὴν παροιμίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Ὁ κόμης Σανούτος εἶχε φθάσει εἰς Νάξον ἡμέραν τινα τοῦ μηνὸς Ἰουνίου.

Πᾶσαι σχεδὸν αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου εἶχον ὑποταχθῇ. Ἀλλῶς δὲ οὐδὲν καλλίτερον ἢ ἐξήτουν ἢ νὰ εἴπωσιν τινα.

εἰς ὃν νὰ ὑποταχθῶσιν. Ὡς φαίνεται ἡ δουλεία εἶναι πάντοτε προτιμότερα τῆς ἀναρχίας, ὅπως ἡ λέπρα εἶναι προτιμότερα τῆς πανώλους. Οὐδεὶς ὑπῆρχε πλέον δεσπότης διὰ τὰς νήσους. Διότι πᾶσα χώρα ἐν τῇ Ἀνατολῇ εἶχε πέσει εἰς τὰς χεῖρας τοῦ τυχόντος. Ἡ Κωνσταντινούπολις ἀνῆκεν ἀπὸ πολλοῦ εἰς τοὺς Φράγκους. Οἱ δὲ Βενετοὶ ἦσαν συνάρχοντες αὐτῶν. Ὑπῆρχεν ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς βασιλεὺς φράγκος καὶ εἰς ἄρμοστής τοῦ Δόγη τῆς Βενετίας. Ἀδελφὸν πῶς συνεδιβάζοντο πάντα ταῦτα. Ὑπῆρχε πρὸς τοὺτοισ ἐν αὐτῇ εἰς Πατριάρχης ὀρθόδοξος, ἕτερος ἡμιρθόδοξος καὶ ἡμιλατῖνος, ἕτερος καθαρῶς παπιστής, καὶ τέταρτος ἐκ Βενετίας διοριζόμενος, ὁ Θωμᾶς Μοροζίνης, ἂν δὲν ἀπατῶμαι. Ὡστε οἱ τέσσαρες οὗτοι ἀρχιποιέμενες ἤρουν ἵνα ποιμαίνωσιν οὐχὶ μόνον τὰ πρόβατα καὶ τὰ εἰρίφια, ἀλλὰ καὶ τὰς ὀρνίθας καὶ τὰς χήνας προσέτι. Φαίνεται δὲ ὅτι ἐρέφαντο κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον ἐν τῇ πόλει τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου τὰ τέσσαρα ταῦτα εἶδη τῶν ζώων, ὅπως σήμερον οἱ κύνες εἶναι ἐν πλειονοψηφίᾳ ἐν αὐτῇ, ἀπολαύοντες προνομίων μακαριότητος, καὶ τιμώμενοι ὡς ἅγιοι παρὰ τοῖς Μουσουλμάνοις. Ὑπῆρξε δὲ εὐτύχημα ὅτι ἀνεφάνησαν οἱ Μουσουλμάνοι, καὶ ἐκυρίευσαν ἐπὶ τέλους τὴν πόλιν ταύτην, ἀφοῦ εἶχεν ἀποδειχθῇ ὅτι οἱ τέως κατέχοντες αὐτὴν διηρῶντο εἰς τέσσαρα στρατόπεδα καὶ ἐξεπροσώπων τέσσαρα εἶδη ζώων. Καὶ ἂν προσθέσωμεν εἰς ταῦτα τὸν λέοντα τοῦ Ἀγίου Μάρκου, ὅστις ἦτο ζῷον πᾶ-

δὴ λεγόμενον, τὴν δημοσιογραφίαν, σατραπικῶς διευθύνοντες καὶ οἱ δημοτικοὶ ὑπάλληλοι. Το ζήτημα δὲ τῆς καθαριότητος, τὸ ὕψιστον τοῦτο τῆς ὑγείας τῶν πολιτῶν μέτρον, εἶνε καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως παρημελημένον καὶ κατὰ τοῦτο πταίει πρῶτον ὁ κ. δήμαρχος, ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ λαοῦ κ. Θάνος Κανακάρος.

Ἡ παραλία μας ὁ ωραιότερος τῶν Πατρῶν περίπατος, εἶνε κοπρῶν ἀληθής, ἀδύνατον δὲ νὰ διέλθῃ τις χάριν τῆς θαλασσίας αὔρας, καὶ νὰ μὴν ἀποφράξῃ τὴν ρίνα· καὶ μήπως καὶ τὰ περίξ τῆς πόλεως μας, θελκτικὰ ἄλλως τε μέρη, στεροῦνται τοῦ πλεονεκτήματος! τῆς παραλίας;

Καθαριότης εἶνε τὸ πρῶτον συστατικὸν μιᾶς πόλεως, καὶ ἀποτέλεσμα τῆς καθαριότητος ἡ **ὑγεία, ἀσφάλεια** εἶνε τὸ δεύτερον, καὶ τῶν δύο τούτων ἡ πόλις τῶν Πατρῶν στερεῖται. Ὁ κ. δήμαρχός μας εἰς τινὰ μόνον καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπουσιώδης ἐπέστησε τὴν προσοχὴν του, παρημέλησε δὲ τὰ ἀναγκαϊότερα. Ὁμολογουμένως περαιοποιήθη πολὺ τὴν πλατείαν "Αρεως, καὶ ἡ πλατεία αὕτη ἐγένετο πολυτελεστάτη, καὶ τῇ ἀληθείᾳ, ὁμοίαν ταύτης ἐν Ἑλλάδι δὲν ἀπαντᾷ τις· ἐπέστησε τὴν προσοχὴν του εἰς τοὺς ἐξοχικοὺς δρόμους, καὶ πράγματι ἀπεκτήσαμεν τοιοῦτους πολλοὺς, ἐπέστησε τὴν προσοχὴν του εἰς τὰς ἀγοράς, καὶ πράγματι ἔχομεν τρεῖς μεγαλοπρεπεστάτας, ἐπέστησε τὴν προσοχὴν εἰς τὸ θέατρον, καὶ χάρις εἰς τὴν ὑψηλὴν προστάξιάν του τὸ θέατρον λειτουργεῖ παρὰ ποτε κανονικῶς.

Τέλος εἰς ὅ,τι ἡ διότι ἐνδιαφέρεται, αὐτὸ καὶ εὐδοκίμει καὶ χάρις εἰς τὸν φιλόμουσον δήμαρχόν μας ἀκούσαμεν καὶ εἰδομεν προχθὲς τὸ μελόδραμα «**Due Foscari**», εἰς τὴν παράστασιν τοῦ ὁποῦ ὁ νέος τενόρος μας ἐπιλοδορήθη μὲ ἀριτείας πεντάρας ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἐκ τῶν ὁποίων νομίζω ἡ μάλλον ἔχω πεποιθήσιν ὅτι ἔλαβε μέρος καὶ ἡ πριμαδό

να, ἀλλὰ μέρος μικρὸν, ἴσως τὸ πλεονάζον τῆς δεκάρας λεπτῶν κατὰ τὸ νέον νομισματικὸν σύστημα τοῦ Καλλιγᾶ.

Ἐξ ὀνόματος πλείστων φιλελευθέρων, σοὶ ἀπευθύνω, φίλτατον *Μη Χάνεσαι* ἐγκάρδια συγχαρητήρια, διὰ τὴν φιλελευθέρων καὶ τῆς ἐποχῆς γλώσσαν δι' ἣς γράφετε· ἰδίως ὅταν πρόκειται διὰ μεσαιωνικά καὶ σατραπικά τινα ἔθιμα, ἅτινα εἰσέγαγε καὶ ἡ αἰλὴ μας, καὶ τὰ ὁποῖα θέλουσι κτύπημα, σὰς συγχαίρομεν διὰ τὸ θάρρος σας· ἀλλὰ σεῖς εὐτυχῶς καὶ θάρρος ἔχετε καὶ μὲ ἓνα μόνον ἔχετε νὰ κάμντε, ἡμεῖς ὅμως οἱ ἐπαρχιωτὰ καὶ ἰδίως οἱ Πατρινοὶ καὶ θάρρους στερούμεθα, καὶ μὲ πολλοὺς τυραννίσκους ἔχομεν νὰ κάμωμεν, ἐξ ὧν θὰ ἀπαλλαγώμεν τότε ὅταν κατὰ τὴν δημόδιον παροιμίαν, ἴδωμεν τ' αὐτὴν μας χωρὶς καθρέφτη.

Ἐχομεν ὄγκους ὀνομάτων μεγαλειτέρους καὶ τοῦ Παναχαϊκοῦ μας, ἅτινα κληρονομικῶς ζητοῦσι τὴν ἀρχὴν, μᾶς ἐπνίξαν, οὔτε ἡ δημοσιογραφία τολμᾷ νὰ ἐγειρῇ φωνὴν καὶ κτυπήσῃ τὰ μεσαιωνικάτα καὶ σατραπικώτατα ταῦτα ἔθιμα, διότι φοβοῦνται τὰς συνεπείας. Ἐχομεν σατράπας ἔχοντας ὅχι μόνον τοιαῦτα ἔθιμα, τὸ ὀλιγώτερον κακὸν ὅπερ ἔχει καὶ ἡ αἰλὴ, ἀλλὰ μὴ ἀξιούτας οὔτε νὰ σὲ χαιρετίσωσι σὲ τὸν ἀνεπτυγμένον, τὸν μὴ κάμνοντα ντεμενὰ πρὸ τῆς διαβάσεώς των, ἐνθ' τουλάχιστον ὁ ἰδιὸς σας αὐτόθι σὰς ἀξιοὶ καὶ τοῦ πύλου καὶ τοῦ μειδιάματός του. Καὶ δὲν ἀρκεῖ λοιπὸν ἡ **ἀκαθαριότης** τῆς πόλεως Πατρῶν, καὶ ἡ **ἀναρχία**, ἔχομεν καὶ τὸν **κοτσαμπασισμόν** ὅστις ἐγείρει ἐν τῇ δημοκρατικῇ πόλει τῶν Πατρῶν θρασεῖαν τὴν κεφαλὴν καὶ φοδοῦμαι μὴ μᾶς ἐπαναφέρῃ εἰς τοὺς χρόνους του.

Ἡ πόλις Πατρῶν ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν στοιχείων: **Κοτσαμπάσδων**, καὶ τοιοῦτοι εἶνε οἱ φέροντες ὀγκώδη ὀνόματα, ἐπιδιώκοντες δὲ πάντοτε τὴν ἀρχὴν, **Συντηρητικῶν** ἄρκουμένων, εὐχαριστουμένων εἰς τὸ παρὸν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ

νίσχυρον καὶ ἔδρυχάτο ἐπὶ πέντε καὶ ἐξ αἰῶνας λίαν κραταιῶς, ἐωσότου ἐφόρησε, καὶ ἐκ τοῦ δέρματός του κατεσκευάσθησαν τέσσαρα ἢ πέντε κράτη, τότε τὰ ζῶα ἐκείνα, τὰ ἐκπέμποντα διαφόρους φωνάς, ὁμοιάζον πρὸς τοὺς ἀμυκωμένους θεοὺς, the bleeding gods, καθὼς λέγει ὁ Μίλτων, οἵτινες ἐφόρησαν, καὶ κατόπιν τούτων εἰλθεν ὁ χριστιανισμός. Οὕτως ἦλθον οἱ Τοῦρκοι κατόπιν τοῦ ἀγρόνου καὶ μακροῦ ἐκείνου ἀνταγωνισμοῦ, οὗ κονίστρα ἦτο ἡ Ἀνατολὴ τότε. Σήμερον ὅμως ἀν' ὀφρῇ τῇ «ταχυροκύνῳ» δὲν βλέπομεν τινὰ ὅστις νὰ φιλονικήσῃ τὸ ἄθλον τῆς οἰκουμένης πρὸς τὸν ἀεὺρθρόν χοῖρον, διότι οὗτος πιθανὸν νὰ συμβιβασθῇ εἰρηνικῶς πρὸς τὴν «κίσαν», τὴν λαλοῦσαν νὰ ποικίλῃ φωνάς καὶ παίζουσιν διάφορα ὄργανα. Ἀλλ' ἐπανερχόμεθα εἰς τὸ προκείμενον.

Τὸν Σανούτον εἶχον ἀκολουθήσει εἰς τὴν ἐκστρατείαν πολλοὶ εὐπατρίδαι, οἷον ὁ Μαρίνος Δάνδολος, ὁ Λεονάρδος Φόσκολος, ὁ Ἰάκωβος Βαρότση, ὁ Ἰωάννης Κουῖρινος, ὁ Φιλόκαλος Ναυῖγαγιούζος, ὁ Ἀνδρέας Γίτζης, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰερεμίας καὶ ἄλλοι. Εἴπομεν ὅτι αἱ πλείεσται τῶν νήσων ὑπετάχθησαν ἀνεὺ ἀντιστάσεως, καὶ ἦτο ἐπόμενον, διότι οὐδεὶς ἐκ τῶν κατοίκων ἦτο ἐν θέσει νὰ διοργανώσῃ καὶ νὰ διευθύνῃ ἀντίστασιν. Ἀλλ' ἐν Νάξῳ οἱ Γενουαῖοι οἱ ἀγαθοὶ ἐκείνοι πειρατὰ οἵτινες ἤρχον ἐξωδίκως τῆς Μεσογείου, εἶχον καταλάβει τὸ φρούριον, ἐν ἑκ τῶν ὀλίγων, ἅτινα οἱ Βυζαντινοὶ εἶχον ποτε κτίσει. Λοιπὸν ὁ Σανούτος

ἀπήνησεν ἀντίστασιν ἐνταῦθα. Καὶ τῷ ἐφάνη τοῦτο ὡς παίγιον τῆς Μοίρας, ὡς ἀκουσία ἐκδίκησις τοῦ ἐδάφους ἐκείνου, πρὸς ὃ τὸν συνώδευεν, ἡ μάλλον, ἀρ' οὐ τὸν ἀπεμάκρυνεν ἐν ἔγκλημα...

Οἱ Γενουαῖοι ἦσαν ἰσχυροὶ. Εἶχον προβλέψει τὴν περίπτωσιν καὶ εἶχον ἐνεργῆς ἐκτεταμέναις δυνάμεις. Εἶχον ἐφόδια ἀρκούντα διὰ τρεῖς μῆνας. Ὁ Σανούτος ἐνόησεν ἐξ ἀρχῆς ὅτι ἀνεὺ προδοσίας ἢ ἀνεὺ παραβόλου τινὸς κινήματος δὲν ἤθελε ποτὲ γείνει κύριος τοῦ φρουρίου τούτου. Ἀλλ' ἡ ἀντίστασις ἐξ' ἥπετ τὴν φιλοπόλεμον μανίαν αὐτοῦ. Οἱ σύντροφοί του εἶχον ἀποθαρρυνθῇ. Τινὲς ἐξ αὐτῶν ἐψυχράνθησαν ἐντελῶς καὶ ἦσαν πρόθυμοι νὰ συνθηκολογήσωσιν. Ὁ Φόσκολος μάλιστα καὶ ὁ Ναυῖγαγιώτης εἶχον κάμει διαθήματα πρὸς τοῦτο. Ἀλλ' ὁ Σανούτος εἶχε σκοπὸν νὰ ἐπιμείνῃ. Ἀλλῶς δὲ ὀλίγον τὸν ἔμελε περὶ τῆς ψυχρότητος τῶν ἄλλων. Πλὴν τοῦ Κουῖρινου καὶ τῶν ἀδελφῶν Γίτζη, οὐδεὶς συνεισένεγκεν τι εἰς τὴν ἐκστρατείαν πλὴν ὀλίγων μισθωτῶν. Οἱ τρεῖς οὗτοι εἶχον τρεῖς γαλέρας, ἀπὸ μίαν ἕκαστος. Ὁ δὲ Σανούτος εἶχε μόνος ὀκτὼ γαλέρας καὶ ὑπὲρ τοῦ πεντακκοσίου μισθοφόρους, ἐπαιζε τὴν παρουσίαν του καὶ τὴν τυχὴν του.

Καθ' ἐκείτην ἐπὶ τῇ ἐωθινῇ ἀναφορᾷ, ἤκουε καὶ νέα πράγματα παρὰ τῶν ἐταίρων του. Ἀλλὰ ταῦτα ἦσαν διὰ τὰς ἀκοὰς τοῦ Σατούτου ὡς πνοὴ ἀνέμου. Τῷ ἦτο ὅλως ἀδιάφορον ἂν αἱ ἐταῖροι αὐτοῦ δυσχερεστοῦντε, ἤκοι νὰ φέ-

μικρεμπόρων ἐκ τῶν πλησίον χωρίων καταβάντων, δοξαζόντων τὴν ὕλιν, ἐπιδιωκόντων δὲ τὴν ἀπόκτησιν χρήματος· καὶ τῶν ἄγαν φιλελευθέρων ἢ δημοκρατικῶν ἐπιδιωκόντων τὸν ἀληθῆ ἄνθρωπον. Ἀλλ' ὁ ἄγῶν ὁ φοβερός γίνεται μεταξύ τῶν κοιτασπααίων καὶ δημοκρατικῶν ἐκ τῶν ὁποίων οἱ δευτεροὶ ἔχουσιν ἀνεκτίμητον ὑπὲρ αὐτῶν σύμμαχον τὴν ἀξιολογὸν νέαν ἐφημερίδα Ἐπὶ τὰ πρόσω καὶ σύνθημα τὸ Ἐπὶ τὰ πρόσω.

Ἐπόπτης.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΑΛΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

ΕΝ ΡΩΜΗ

(ΒΙΔΑΙΚΟΥ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΟΥ ΜΑΣ)

Βάριον, 16)28 Ἰανουαρίου 1883.

Τὸ αἶσθημα τοῦ καλοῦ, ἔμφυτον εἰς τὸν ἄνθρωπον, τυγχάνει ἔτι μᾶλλον ἀνεπτυγμένον ἐν τοῖς μεσημβρινοῖς Εὐρωπαίοις· αὐτοὶ εἶναι τὰ χαϊδευμένα τῆς μητρὸς φύσεως· τοῖς ἐχάρισεν οὐρανὸν θάλασσαν καὶ ὀρίζοντα καὶ χρώματα καὶ διαγράμματα ὁρέων καὶ λόφων καὶ ἀκτῶν, τὰ ὅποια οἱ ἄλλοι λαοὶ οὐδ' ὄνειρεῖντο ποτέ. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ ἂν τὸ αἶσθημα αὐτὸ δὲν καλλιεργεῖται, μαραίνεται καὶ ἐντὸς τοῦ Παραδείσου ἀκόμη· ἡ ἀπανταχοῦ ἐν τῇ φύσει ταύτῃ μειδιῶσα καλλονὴ σκυθρωπάζει ἢ κρύπτεται εἰς τοῦ ἀνθρώπου τὰ ὄμματα, ὅταν αὐτὸς οὗτος συγκαταλέγων τὰ λανθάνοντα στοιχεῖά της δὲν τὴν ἀναπαριστᾷ ὅψ' ἐν συγκεκριμένον καὶ συντετελεσμένον σχῆμα, ὑπὸ τὸ ὅποιον νὰ ἐκφράζεται μία ἰδέα ἢ ἐν αἶσθημα τοῦ ἀνθρώπινου ἐγώ· τὸ σχῆ-

μα αὐτὸ εἶναι τὸ ἀντανάκλασμα τῶν περίῃ ἐγκατεσπαρμένων καλλυνῶν ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης αὐτῆς ἰδέας ἢ τοῦ αἰσθήματος συνελκύντος δίκην φακοῦ ἀοράτου τοσαύτας καλλονῆς ἀκτῖνας.

Ἄν ὑπάρχῃ τι ἐν τῷ σύμπαντι δυνάμενον ν' ἀποκληθῇ θεῖον, οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἐκτὸς τῆς ἀνθρωπίνης αὐτῆς τέχνης τοῦ ἀναπαριστᾶν τὸ καλόν· δι' αὐτῆς ὁ ἄνθρωπος ἐποίησε τοὺς θεοὺς του, πολλοὺς ἢ ἕνα ἀδιάφορον· καὶ ὁ μόνος οὗτος ποιητὴς ἐντεινὼν ἐπ' ἀπειρον τὴν ποιητικὴν του δύναμιν τὸ ποίημα τοῦ νοῦ του προσηγόρευσε ποιητὴν ἑαυτοῦ.

Ἡ Ἀνατολὴ εἶναι ἡ πατρίς τῆς τέχνης αὐτῆς, ἡ Ἑλλάς ὑπῆρξε τὸ ἐνδιαίτημά της. Ἀλλ' ὁ κόσμος ἠλλαξεν· ἡ τέχνη ἀηδίασα τὴν ἐκρωμαϊσθεῖσαν καὶ βυζαντινὴν Ἑλλάδα, τὴν ἐμούντζωσε καὶ ἀπῆλθε εἰς τὴν Ἰταλίαν, στρέφουσα ὅμως πάντοτε πρὸς ἐκείνην τὰς ὄψεις καὶ περιβαλλομένη αἰέποτε ἀναβολὴν ἑλληνίδα· ἐν ταῖς ἀρχαῖς τοῦ αἰῶνός μας ἡ ἀναγεννηθεῖσα Ἑλλάς ἐπειράθη νὰ καλέσῃ καὶ πάλιν εἰς ἑαυτὴν τὴν τέχνην· ἀλλ' ὑπῆρξε τόσον σαχλὴ, τόσον κουτὴ τόσον ἀπρεπὴς ἢ πρόσκλησίς της, ὥστε αὐτὴ ἀπελπισθεῖσα τῇ ἔστρεψε τὰ νῶτα καὶ ἔβαλε φράγκικα.

Καὶ ὡς ὀργισθέντος καὶ ἀπελθόντος τοῦ διδασκάλου τὰ παιδιὰ πεισματωμένα ἰχνογραφοῦσιν ἐπὶ τοῦ πίνακος τὸν μῦτον του ἢ παραιμιοῦνται ἐν χορῷ τὴν φωνὴν του, οὕτω καὶ ἡμεῖς σήμερον ἐν ἀπουσίᾳ τῆς τέχνης φαμπρικάρουμεν τοὺς στίχους τῶν Παρνασσιδῶν, τὸ ἀγαλμα τοῦ Ρήγα, τὴν μπαράκα τοῦ δημαρχείου, τὴν μάρτυρα Αἰκατερίνην, τὴν αἰθουσαν τῆς βουλῆς, τοὺς λόγους τοῦ Δαμαλά, τοὺς κοπρῶνας παρὰ τὸ Δίπυλον καὶ τὴν ἐκθεσιν τῶν κάδρων ἐς τοῦ Μελά.

*

Ἡ Ἰταλία συλλέγει ἑκατομμύρια καὶ προσκλεῖ τοὺς

ρη εἰς πέρας τὴν ἐκστρατεῖαν του. Ἡ εὐκολία, μεθ' ἧς προχείρως ἐκρίνευσε τοσαύτας νήσους, τῷ εἶχεν ἐμποιήσει ἀηδὴν ἔντι νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ. Εἶχεν ἀνάγκην νίκης τινὸς ἵνα μεθυσθῇ. Τὰ τετριμμένα ἐκεῖνα καὶ ἐπιούσια τῆς Βενετίας ὄργια τὸν εἶχεν ἐκνευρίσει. Ἐχρῆζεν ἄλλου εἶδους ὀργίων ὅπως εὐφρανθῇ. Νίκη τις, ἀκριβὰ ἀγοραζομένη, θριαμβὸς τις αἱματηρὸς, ἐρυθρὰ τις ἐξ αἱματος ἡμέρα ἢ νύξ, ἐρυθρὸς τις ἥλιος ἢ ἐρυθρὰ σελήνη, ὅπως ὠνόμαζε τοῦτο, ἡδύνατο νὰ ἐμποιήσῃ νέαν ζωὴν εἰς αὐτόν. Τὸ αἶμα τὸ μέλλον νὰ χυθῇ τῷ ἐφαίνετο ὅτι ἐμελλε νὰ μεταγγισθῇ εἰς τὰς φλέδας του, ὅπως ἀποδώσῃ αὐτῷ τὴν νεότητά, ἣν τοσοῦτον ἀκράτως εἶχε καταχρασθῇ. Ἐφραντάζετο καθ' ἑκάστην σχεδὸν στρατηγικά, τὸ ἐν ἄλλοκοτώτερον καὶ παραλογώτερον τοῦ ἄλλου, καὶ ἀφοῦ τὰ ἐκυφόρει, τὰ ἀπέριπτεν ὡς ἐξαμβλώματα. Ἠλπίζε νὰ ἐπινοήσῃ τι παραβολώτερον.

Τὴν πρωίαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἐπανεύρομεν τὴν Αὐγούστην ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Ἀγίου Κοσμᾶ, ὁ Σανούτος εἶχε ἀφρυνισθῇ λίαν πρωῒ.

Πρὸ τινων ἡμερῶν εἶχεν ἐπανεύρῃ τὴν Αὐγούστην, ἥτις ἅπαξ μόνον συνήνεσε νὰ τὸν δεχθῇ εἰς ἀκρόασιν, καὶ εἶχεν ἔλθῃ εἰς Νάξον ἀγνοοῦσα καὶ αὐτὴ τί ἐξήτει. Ὁ Σανούτος τῇ εἶχε πέμπει δεκαπέντε ἐπιστολάς, εἰς ἃς αὐτὴ δὲν ἀπάντητα. Εἶχε παρακαλέσει τὴν Ἡγουμένην Φηλικίτην νὰ συνηγορῇ παρὰ τῇ Αὐγούστῃ ὑπὲρ αὐτοῦ ὑπισχνόμενος

εἰς ἀντάλλαγμα νὰ φροντίσῃ μετὰ ταῦτα περὶ τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς του καὶ νὰ ἀπονεύμῃ ἀτέλειαν εἰς τὰ προϊόντα τῶν κτημάτων τῆς μονῆς τοῦ Ἀγίου Κοσμᾶ, ἅμα ὡς καθίστατο κύριος τῆς νήσου. Ἡ Φηλικίτη τὸν ὑπῆρέτησεν, ὅσον ἡδύνατο καὶ προσηνέχθη διπλωματικωτάτῃ καὶ πρὸς τὸν Σανούτον καὶ πρὸς τὴν Αὐγούστην. Ἡ γυνὴ αὐτὴ ἐνῆργει τὰ πάντα τοσοῦτον τεχνικῶς, ὥστε οὐδεὶς ἡδύνατο νὰ τὴν συλλάβῃ ἐπ' αὐτοφῶρψ ψευδομένην. Κατωρθωσε δὲ νὰ εὐχαριστήσῃ ἀμφοτέρω τὰ μέρη. Πρὸς μὲν τὴν Αὐγούστην ἔλεγεν ὅτι ὤφειλε νὰ μεριμνήσῃ περὶ τῆς μετανοίας της καὶ περὶ κατακλήσεως τοῦ μέλλοντος βίου, καὶ ν' ἀπαλλαγθῇ δι' ἡρωϊκῆς ἀποφάσεως τῆς ματαιότητος τοῦ κόσμου. Τὸν δὲ Σανούτον ἐβεβαίωσεν ὅτι ὁ παρὼν βίος εἶναι λίαν ἐπωφελὴς, ἀρκεῖ νὰ ἡξεύρῃ τις πῶς νὰ τὸν ἐκμεταλλεύται. Τέλος ἡ Φηλικίτη κατ' οὐδὲν προεβίβασε παρὰ τῇ Αὐγούστῃ τὴν πρὸς τὸν Σανούτον συμπάθειαν. Ἀλλ' οὐχ' ἤττον ἐκείνη δὲν εἶχεν ἀνάγκην παροτρύνσεων· τὰ πάντα ἦσαν ἀνωφελῆ πρὸς αὐτήν. Ἀφοῦ ἀντέσχεν εἰς τὸν πειρασμὸν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, οἶκοθεν μᾶλλον ἢ ἐκ τῶν παραινήσεων τῆς Φηλικίτης, ἐπὶ τέλους τὴν πρωίαν τῆς ῥηθείας ἡμέρας ἔγραψεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Σανούτον, παρακαλῶν αὐτὸν νὰ ἔλθῃ, ἂν ὑπάρκῃ, ἐντὸς τῆς ἡμέρας.

(Ἀκολουθεῖ)

Μποέμ.